

Казка про рибака та рибку

Олександр Пушкін

Переклад українською – Н.Забіла

Жив старий із своєю старою
Біля самого синього моря.
Жили вони в ветхій землянці
Рівно тридцять літ і три роки.
Дід ловив неводом рибу,
А баба куделила пряжу.

Якось в море закинув він невід, —
Прийшов невід з самим баговинням.
Він удруге закинув невід, —
Прийшов невід з травою морською.
Як утретє закинув він невід, —
Витяг невід однісіньку рибку,
Золотую рибку, не просту.
Почала тая рибка благати,
Людським голосом промовляти:
"Відпусти мене, діду, до моря,
Дорогий дам за себе я відкуп:
Відкуплюся чим тільки ти схочеш!"
Здивувався старий, налякався:
Він рибалив тридцять літ і три роки
Та не чув він, щоб риба говорила.
Відпустив він рибку золотую
Ще й сказав їй привітливє слово:
"Бог з тобою, рибко золотая!
Мені твого відкупу не треба,
Іди собі, рибко, в синє море,
Гуляй там собі на просторі!"

Повернувся дід до старої,
Розповів їй про диво велике:
"Я піймав був сьогодні рибинку,
Золоту рибинку, не просту,
По-нашому рибка говорила,
В синє море додому просилась.

Дорогою ціною відкуплялась,
Відкуплялась чим тільки я схочу.
Не посмів я взяти відкуп з рибки,
Відпустив її так в синє море".

Почала баба лаяти діда:

"Ой, дурило ж ти, недотепа!
Не зумів взяти відкупу з рибки!
Було взяти від неї хоч ночви,
Адже наші, бач, зовсім побиті!"

От пішов дід до синього моря,
Бачить: море злегенька заграло.
Став він кликати рибку золотую.
Припливла з моря рибка, спитала:

"Чого тобі треба, дідусю?"

Тут старий уклонився та й каже:

"Змилуйся, паніматонько-рибко!

Бач, стара моя все докоряє,

Не дає мені, старому, спокою:

Їй потрібні новісінькі ночви,

Бо наші, бач, зовсім побиті!"

Відказала рибка золотая:

"Не журися, іди собі з Богом,

Будуть вам новісінькі ночви".

Повернувся старий до старої, —

А у баби новісінькі ночви!

Та ще дужче стара докоряє:

"Ой, дурило ж ти, недотепа!

Випросив, телепню, ночви!

А яка ж із ночов отих користь?!

Повертайся, дурню, до рибки,

Уклонися їй, випроси хату!"

От пішов дід до синього моря, —

Скаламутилось синє море.

Став він кликати рибку золотую.

Припливла до нього рибка, спитала:

"Чого тобі треба, дідусю?"

Тут старий уклонився та й каже:

"Змилуйся, паніматонько-рибко!

Іще дужче стара мене лає,
Не дає мені, старому, спокою,
Хату просить баба сварлива!"
Відказала рибка золотая:
"Не журися, іди собі з Богом.
Нехай так уже: буде вам хата!"

Пішов дід до своєї землянки,
А землянки нема вже й сліду!
Перед ним стоїть хата з світлицею,
З димарем мурованим, білим,
Ще й дубові, тесові ворота.
А стара сидить під віконцем
Та чимдуж чоловіка картає:
"Ой, дурило ж ти, недотепа!
Випросив, телепню, хату!
Повертайся, вклонися рибці:
Вже не хочу я бути селянкою,
Хочу бути стовбовою дворянкою!"

Знов пішов дід до синього моря, —
Неспокійне синєє море!
Золоту став він кликати рибку.
Припливла з моря рибка, спитала:
"Чого тобі треба, дідусю?"
Уклонився він рибці та й каже:
"Змилуйся, паніматонько-рибко!
Бач, стара моя зовсім здуріла,
Не дає мені, старому, спокою:
Вже не хоче бути вона селянкою,
Хоче бути стовбовою дворянкою".
Відказала рибка золотая:
"Не журися, іди собі з Богом!"

Повернувся старий до старої,
Що ж він бачить? — Високі хороми,
А на ганку стоїть його баба,
В соболевій вона тілогрійці,
Грезетова на маківці кічка,
Ще й перлове намисто на шиї,
На руках самоцвітні каблучки,

На ногах — чобітки червоні.
Перед нею дбайливі слуги,
Вона б'є їх, за чуба тягає...
Каже дід до своєї старої:
"Здрастуй, пані-добродійко дворянко!
Чи теперечки ти вдовольнилась?"
А стара на старого як гримне
Та на стайню до коней послала.
От і тиждень, і другий минає,
Іще дужче тут баба здуріла,
Знов до рибки старого посилає.
"Повертайся, вклонися рибці:
Вже не хочу я бути дворянкою,
Хочу вільною бути царицею!"
Дід злякався, почав благати:
"Що ти, бабо, чи ти сказала?
Ні ступити, ні мовить не вмієш,
То й смішитимеш ціле царство!"
Розгнівалася баба ще дужче,
Як ударить діда в обличчя.
"Як ти смів сперечатись зі мною,
Зі мною, дворянкою стовбовою?!
Йди до моря, кажу тобі честю,
А не схочеш — неволею підеш!"

Почвалав старенький до моря, —
Почорніло синєє море.
Золоту став він кликати рибку.
Припливла до нього рибка, спитала:
"Чого тобі треба, дідусю?"
Уклонився старий та й каже:
"Змилуйся, матінко-рибко!
Знову моя баба вередує:
Вже не хоче бути дворянкою,
Хоче бути вільною царицею!"
Відказала рибка золотая:
"Не журися, іди собі з Богом.
Добре, буде царицею баба!"

До старої дідусь повернувся,
Бачить: царський палац препошний,

У палаці стару свою бачить, —
За столом сидить вона — цариця,
Служать їй бояри та дворяни,
Наливають їй вина заморські,
А на закуску — медяники солодкі.
Навкруги стоїть грізна сторожа,
За плечима — списи та сокири.
Як побачив дідусь, налякався,
В ноги він старій уклонився,
Мовив: "Здрастуй, грізна царице!
Чи ж теперечки ти вдовольнилась?"
І не глянула баба на нього,
Тільки гнати з очей його звеліла.
Тут підбігли пани та бояри,
Старого у шию заштовхали.
А на дверях сторожа надбігла
Та сокирами ледь не зарубала.
Ще й народ глузував із нього:
"Так і треба тобі, старий нечемо!
Це тобі, нечемо, наука,
Щоб не ліз не в свої сани!"
Ось і тиждень, і другий минає, —
Іще дужче баба здуріла,
Царедворців по діда посилає.
Розшукали старого, приводять.
Чоловікові й каже баба:
"Повертайся, вклонися рибці, —
Вже не хочу я бути царицею,
Хочу бути морською володаркою,
Хочу жити в окіяні-морі,
Щоб служила мені рибка золотая
І в мене була на побігеньках".

Не насмілився дід сперечатись,
Не наважився всупереч казати.
От іде він до синього моря,
Бачить — море сердито бушує,
Надимає розгнівані хвилі,
Ходять хвилі, і стогнуть, і виють.
Став він кликати рибку золотую.
Припливла з моря рибка, спитала:

"Чого тобі треба, дідусю?"

Уклонився старий та й каже:

"Змилуйся, матінко-рибко!

Що робити з клятою бабою?

Вже не хоче вона бути царицею,

Хоче бути володаркою морською,

Щоб їй жити в окіяні-морі,

І щоб ти сама їй служила

І в неї була на побігеньках!"

Не сказала нічого рибка,

Лиш хвостом по воді майнула

І сховалась в глибокому морі.

Довго ждав старий біля моря,

Не діждався, пішов він додому.

Глянув — аж перед ним землянка,

На порозі сидить його баба,

Перед нею — розколоті ночви.